

Eiropas Savienības LIFE+ programmas līdzfinansētā
projekta Nr.LIFE08 ENV/LV/000451
„Rīgas pilsētas virszemes ūdeņu ietekmju novērtēšana, novēršana
un ekoloģiskā stāvokļa uzlabošana”
(Integrated Strategy for Riga City to Adapt to the Hydrological
Processes Intensified by Climate Change Phenomena)
Rīgas reģiona projektu vadības sistēmas identifikators 2420

RESURSU MOBILIZĀCIJAS PLĀNS

Rīga
Jūnijs, 2012

Priekšvārds

Saskaņā ar darba uzdevumu Eiropas Savienības LIFE+ programmas līdzfinansētā projekta „Integrēta stratēģija Rīgas pilsētai, lai piemērotos hidroloģiskajiem procesiem, kurus pastiprinājušas klimata pārmaiņas” (LIFE08 ENV/LV/000451 (PVS ID 2420)) 3.aktivitātes ietvaros jāveic pētījums par plūdu riska pārvaldības pasākumu finansēšanas iespējām no dažādiem finanšu avotiem (valsts, pašvaldība, ES fondi, publiskā un privātā partnerība), un iegūtie rezultāti jāapkopo Resursu mobilizācijas plānā.

Pētījums un analīze par iespējamiem finansēšanas avotiem pretplūdu aizsardzības pasākumu īstenošanai tika veikti Plūdu riska pārvaldības plāna izmaksu-ieguvumu analīzes ietvaros, kuru veica SIA „Baltkonsults”.

Šajā dokumentā sniegts pētījuma rezultātu apkopojums un galvenie secinājumi.

Saturs

Saīsinājumi	4
1 Finansēšanas avoti un modeļi	5
1.1 Finansēšanas avoti	5
1.2 Finansēšanas modeļi	10
Resursu mobilizācijas plāna apstiprināšana	14

Saīsinājumi

EK	Eiropas Komisija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
IIA	Izmaksu-ieguvumu analīze
KF	Kohēzijas fonds
LIFE+	EK finanšu instruments videi
milj.	Miljons
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

1 Finansēšanas avoti un modeļi

1.1 Finansēšanas avoti

Pretplūdu pasākumu finansēšanas avoti lielā mērā ir atkarīgi no katras atsevišķas valsts politiskās un ekonomiskās struktūras. Dažādās valstīs dažādi pārvaldes līmeņi ir atsevišķi vai kopā atbildīgi par pretplūdu pasākumiem un ar to saistīto risku vadību. Piemēram, Šveicē pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanas izmaksas tiek dalītas starp valsti, reģionu pārvaldi un vietējām pašvaldībām. Savukārt infrastruktūras uzturēšanas izmaksas visbiežāk ir valsts pārvaldes atbildība, lai gan attīstītās valstīs, kur ir spēcīgas vietējās pašvaldības, pretplūdu infrastruktūras uzturēšana var tikt nodota pašvaldībām. Lielbritānijā eksistē liels skaits pretplūdu pasākumu plānu, kuri savā starpā konkurē publiskā finansējuma saņemšanai no centrālās valdības budžeta.

Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu galvenie kapitālieguldījumu finansēšanas avoti ir sekojoši:

- Valsts un pašvaldību budžets (piemēram, Lielbritānijas Vides Aģentūra, kas ir atbildīga par Plūdu risku pārvaldību nacionālā līmenī, saņem Plūdu Aizsardzības dotāciju no valdības, kuru papildina vietējo pašvaldību nodokļi un dotācijas, kas izriet no vietējo pašvaldību plānu interesēm);
- ārējais finansējums (piemēram, ES fondi, citi finanšu instrumenti);
- aizdevumi no ES vai citiem reģionāliem finanšu avotiem (piemēram, Pasaules Banka, Eiropas Investīciju banka).

1.1.1 Valsts un pašvaldības budžets

Latvijā neeksistē vienots valsts līmeņa pretplūdu pasākumu finanšu instruments, kā arī likumdošana neparedz sākotnējo pretplūdu pasākumu finansēšanu no valsts budžeta līdzekļiem.

Valsts līmenī ir izstrādāta „Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.-2015. gadam” (apstiprināta 20.12.2007 ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.83, turpmāk tekstā - Programma), kurā citu starpā ir identificēti arī pretplūdu pasākumi un to aptuvenās izmaksas, par kuru īstenošanu ir atbildīga Rīgas pilsētas pašvaldība.

Programma tika izmantota kā pamatojums finansējuma piesaistei no ES fondiem 2007.-2013.gada programmēšanas periodā un tā ir jāaktualizē, lai

Programmu varētu izmantot ES finansējuma piesaistei arī 2014.-2020.gada programmēšanas periodā. Pēc neoficiālas VARAM informācijas Programmas aktualizēšana varētu notikt 2012.gadā, kas nozīmē, ka Rīgas pilsētas prioritārie pretplūdu pasākumi būtu jāvirza iekļaušanai šajā Programmā, lai tos virzītu ES līdzfinansējuma saņemšanai 2014.-2020.gada programmēšanas periodā.

Likums „Par pašvaldībām” nosaka, ka pretplūdu pasākumu nodrošināšana ir viena no pašvaldības autonomajām funkcijām. Līdz ar to kā galvenais finansēšanas avots Rīgas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanai un uzturēšanai ir minams Rīgas pilsētas pašvaldības budžets. Tas ir visdrošākais finansējuma avots, tomēr tai pat laikā arī visierobežotākais, jo no tā ir jāfinansē virkne pašvaldības galveno funkciju.

Finansējums no pašvaldības budžeta būs nepieciešams arī gadījumā, ja pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidei tiks piesaistīts ES finansējums.

1.1.2 Eiropas Savienības finansējums

2007.-2013.gada plānošanas periodā plūdu draudu novēršanai Latvijā ir piesaistīts finansējums no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) 15,8 milj. EUR (jeb 10,53 milj. latu) apmērā aktivitātes „Vides risku samazināšana” ietvaros. Apakšaktivitāte 3.4.1.5.1. Plūdu risku samazināšana grūti prognozējamu vižņu-ledus parādību gadījumos paredz 3 projektu īstenošanu (Jēkabpils aizsargdambju rekonstrukcija; Pļaviņu aizsargdambja rekonstrukcija; Salas pagasta aizsargdambja rekonstrukcija). Apakšaktivitāte 3.4.1.5.2. Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai paredz 3 projektu īstenošanu (Babītes poldera sūkņu stacijas „Babīte” krājbaseina un maģistrālā kanāla rekonstrukcija; Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai Kalnciema ceļa - Loka maģistrāles rajonā Jelgavā; Rīgas HES ūdenskrātuvei pieguļošo teritoriju aizsardzības būvju aizsardzības spēju palielināšana). Papildus finansējums no valsts un pašvaldību budžetiem šo pasākumu īstenošanai ir 1,86 milj. latu (jeb 15% no kopējām ERAF projektu izmaksām).

Papildus iepriekš minētajām aktivitātēm 2007.-2013.gada plānošanas periodā no ERAF vairs nav iespēju piesaistīt finansējumu Rīgas pretplūdu pasākumu publiskās infrastruktūras izveidei.

2014.-2020.gada programmēšanas periodam vēl nav konkrēti zināmas aktivitātes, kuru ietvaros varētu tikt piesaistīts ES finansējums pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidei. Eiropas Komisija 2011.gada 12.decembrī ir publicējusi priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006. Minētās vispārējās regulas priekšlikumā ir definēti 11 tematiskie mērķi, no kuriem 5. nosaka „Skmēt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldīšanu”. Līdz ar to var secināt, ka ES Kohēzijas politikas pašreizējie priekšlikumi atbalsta nepieciešamību īstenot risku novēršanas un pārvaldīšanas pasākumus.

ES Kohēzijas politikas fondi

Kohēzijas fonds

Dalībvalstīm, kurās nacionālais kopienākums uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 90% no ES-27 valstu vidējā rādītāja, Kohēzijas fonds (KF) palīdz veikt ieguldījumus TEN-T transporta tīklos un vides aizsardzībā. Šis noteikums ir attiecināms uz Latviju.

Eiropas Komisija 2011.gada 6.oktobrī publicētajā priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regula par Kohēzijas fondu un par Padomes Regulas (EK) Nr. 1084/2006 atcelšanu kā viena no KF investīciju prioritātēm ir definēta sekojoša:

(b) veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un riska pārvaldību, rīkojoties šādi:

- (i) atbalstot īpašu ieguldījumu, kas dotu iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām;
- (ii) veicinot ieguldījumu, kas ļauj risināt ar konkrētiem riskiem saistītas problēmas, nodrošināt noturību pret katastrofām un izstrādāt katastrofu pārvarēšanas sistēmas

Kā KF rādītāji šajā jomā tiek minēti iedzīvotāju skaits kuri gūst labumu no pretplūdu pasākumiem.

Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ERAF mērķis ir stiprināt ekonomisko un sociālo kohēziju Eiropas Savienībā, mazinot reģionu attīstības līmeņa atšķirības. ERAF atbalsta reģionāla un vietēja mēroga attīstību, finansējot ieguldījumus pētniecībā, attīstībā un inovācijās, klimata pārmaiņu seku pārvarēšanā un vides aizsardzībā, mazo un vidējo uzņēmumu atbalstā, kopējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumos, telekomunikācijās, enerģētikas un transporta infrastruktūrās, veselības aizsardzības, izglītības un sociālajā infrastruktūrā, kā arī ilgtspējīgā pilsētu attīstībā.

Eiropas Komisija 2011.gada 6.oktobrī publicētajā priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regula par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu un mērķi "Ieguldījums izaugsmei un nodarbinātībai" un par Regulas (EK) Nr. 1080/2006 atcelšanu kā viena no ERAF ieguldījumu prioritātēm ir definēta sekojoša:

(5) Pielāgošanās klimata pārmaiņām un risku novēršanas un pārvaldības veicināšana:

- (a) atbalstot īpašu ieguldījumu, kas dotu iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām;
- (b) veicinot ieguldījumu, kas ļauj risināt ar konkrētiem riskiem saistītas problēmas, ātri atgūties no katastrofām un izstrādāt katastrofu pārvarēšanas sistēmas.

Kā viens no rādītājiem ERAF atbalstam mērķim "Ieguldījums izaugsmei un nodarbinātībai" Vides jomā (Risku novēršana un pārvaldība) tiek minēts iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no pretplūdu pasākumiem.

Latvija ir uzsākusi gatavošanos ES Kohēzijas politikas fondu 2014. – 2020.gada plānošanas periodam. Balstoties uz 2011.gada 6.oktobrī Eiropas Komisijas publicētajiem regulu priekšlikumiem 2014. – 2020.gada plānošanas periodam, Latvijā ir formulētas intereses ES Kohēzijas politikas nākotnes jautājumos, kuras ir ietvertas Finanšu ministrijas sadarbībā ar nozaru ministrijām izstrādātajās nacionālajās pozīcijās, kas apstiprinātas Ministru kabinetā 2011.gada 15.novembrī (sēdes protokols Nr. 67 53.§) un 2012.gada 7.februārī (sēdes protokols Nr. 7 37.§). Lai tiktu īstenota interese par fokusētas Kohēzijas politikas ieviešanu pēc 2013.gada, Finanšu ministrija ir uzsākusi atbalstāmo prioritāšu identifikācijas procesu. Tā ietvaros, balstoties ES Kohēzijas politikas regulu priekšlikumiem un tajos minētajām atbalsta prioritātēm, kā arī uz pieredzi šī plānošanas perioda ES fondu ieguldījumu sadalē, sākotnēji ir izvirzītas 11 potenciāli atbalstāmās prioritātes, t.sk. Vide.

Lai Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu īstenošanu varētu virzīt līdzfinansēšanai no Kohēzijas politikas fondiem, pirmkārt, ir nepieciešams aktualizēt „Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālo programmu 2008.-2015. gadam”, pagarinot tās darbības termiņu līdz 2020.gadam un pārskatot programmas ietvaros īstenojamus pasākumus un to prioritātes. Līdz ar to, Programmas aktualizēšanas laikā Rīgas pašvaldībai ir jāiesniedz priekšlikumi un pamatojums Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu ietveršanai Programmā, lai šie pasākumi varētu tikt virzīti finansējuma saņemšanai no ES Kohēzijas politikas fondiem. Pēc VARAM neoficiālas informācijas Programma varētu tikt atvērta grozījumiem vēl 2012.gadā.

Eiropas Komisijas vides programmas

Lai gan EK vides programmas iever dažādus pretplūdu pasākumus, tomēr pamatā šo finanšu instrumentu finansējums netiek paredzēts pretplūdu pasākumu sākotnējās infrastruktūras izveidei. Atsevišķos gadījumos zemāk minētie finanšu instrumenti var tikt izmantoti atsevišķu infrastruktūras elementu izveidošanai, tomēr šādu aktivitāšu pamatmērķis nebūs pretplūdu infrastruktūra izveide.

Vides un klimata pasākumu programma (LIFE (LIFE+))

Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanas finansēšanai šis instruments nav piemērojams, jo programma neparedz investīcijas pretplūdu pasākumu publiskās infrastruktūras būvniecībai. Iespējams atsevišķus pretplūdu pasākumus varētu īstenot ar šīs programmas līdzfinansējumu teritorijās, kur pretplūdu pasākumi tiktu īstenoti ar mērķi aizsargāt dabu, piemēram, Natura 2000 teritorijās.

Eiropas Savienības Solidaritātes fonds (ESSF)

Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanas finansēšanai šis instruments nav piemērojams, jo ESSF ir izveidots, lai reaģētu lielu dabas katastrofu gadījumā un izrādītu solidaritāti katastrofās cietušajiem Eiropas reģioniem. ESSF sniedz palīdzību, ja notikusi ievērojama dabas katastrofa, kuras izraisīto tiešo zaudējumu apjoms pārsniedz 3 miljardus eiro 2002.gada cenās vai 0,6% no nacionālā kopienākuma (tiek ņemta vērā mazākā no abām

summām), ESSF var sniegt finansiālu palīdzību dalībvalstīm un tām valstīm, kas uzsākušas pievienošanās sarunas.

Civilās aizsardzības finanšu instruments (CAFI)

Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanas finansēšanai šis instruments nav piemērojams, jo tā mērķis ir veicināt dalībvalstu pastiprinātu sadarbību civilās aizsardzības palīdzības intervenču jomā liela mēroga ārkārtas situāciju vai šādu situāciju nenovēršamu draudu gadījumā. CAFI finansiālu palīdzību sniedz sekojošām aktivitātēm:

- (a) rīcībai saskaņā ar mehānismu;
- (b) ārkārtas situāciju novēršanas vai seku mazināšanas pasākumiem; kā arī
- (c) rīcībām, kuru mērķis ir sekmēt Kopienas sagatavotību ārkārtas situācijām, tostarp ES pilsoņu izpratnes veicināšanas rīcībām.

Turklāt CAFI paredzēts īpašs noteikums, lai finansētu noteiktus transporta resursus liela mēroga ārkārtas situācijā nolūkā sekmēt ātru un efektīvu reaģēšanu šādas ārkārtas situācijas gadījumā.

Eiropas teritoriālās sadarbības programmas

Eiropas teritoriālās sadarbības programmas, kurās no teritoriālā aspekta ir attiecināmas uz Rīgas pilsētu un kuru ietvaros ir paredzētas aktivitātes publiskās infrastruktūras investīciju projektiem, ir sekojošas:

- Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programma INTERREG IVA;
- Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programma;
- Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programma;
- Latvijas – Igaunijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programma (tiek īstenota Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta (EKPI) ietvaros).

2007.-2013.gada plānošanas periodā vairs nav iespēju piesaistīt finansējumu publiskās infrastruktūras izveidei nevienā no iepriekš minētajām Eiropas teritoriālās sadarbības programmām.

2014.-2020.gada programmēšanas periodam šobrīd notiek priekšlikumu pieņemšana un diskusiju atklāšana par prioritātēm. Pēc VARAM informācijas arī nākošajā plānošanas periodā Latvijas interesēs ir pamat infrastruktūras uzlabošana un iespējams, varētu tikt izskatīti priekšlikumi pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveides aktivitāšu iekļaušanai kādā no programmām, protams, pie nosacījuma, ka projekts ir aktuāls un nodrošina ieguvumus vismaz 2 valstīm.

1.1.3 Citi finansēšanas avoti

Rīgas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanai kā viens no iespējamiem finansēšanas avotiem var tikt izskatīts aizdevums no ES vai citiem reģionāliem finanšu avotiem, piemēram, no Eiropas Investīciju bankas, ar kuras aizdevuma palīdzību ir finansēti vairāki pretplūdu pasākumi, t.sk. 25 km gara

pretplūdu barjeras izveidošana uz Ņevas upes ar mērķi pasargāt no plūdiem St. Pēterburgas iedzīvotājus.

Noteikumi šādu aizdevumu saņemšanai un atmaksai tiek izskatīti atsevišķi atbilstoši katra konkrētā projekta apjomam un vajadzībām.

1.2 Finansēšanas modeļi

1.2.1 Tradicionālā finansēšana

Atkarībā no katras konkrētās valsts, pašvaldības komunālā infrastruktūra un pakalpojumi ietver ūdens apgādi, kanalizāciju, atkritumu apsaimniekošanu, gāzes apgādi u.c. pakalpojumus, kas balstās uz infrastruktūru caur kuru tiek nodrošināts pakalpojums gala lietotājam un pakalpojuma piegādes izmaksas tiek sadalītas starp pakalpojuma saņēmējiem. Iepriekš minētos pakalpojumus var arī sniegt privātais sektors, gūstot peļņu. Pretplūdu pasākumi ir publiska prece, kuru privātais sektors nevar piegādāt, tādējādi gūstot peļņu. Līdz ar to pretplūdu pasākumu īstenošana parasti tiek finansēta no valsts vai pašvaldību budžeta, pēc tam atgūstot izmaksas dažādos veidos, t.sk. maksājumu veidā no labuma guvējiem. Galvenais iemesls šādai praksei ir tas, ka par pretplūdu pasākumiem kā par publisku precī ir grūti iekasēt maksu, jo ir grūti definēt ieguvumus no pretplūdu pasākumiem, pie kam šie ieguvumi nav 100% garantēti. Vēl viens iemesls kāpēc nav viegli noteikt maksu vai ieviest pretplūdu nodokli ir godīguma aspekts, jo, ja vien pretplūdu pasākumi nav nepieciešami visai vai gandrīz visai valsts vai pašvaldības teritorijai, visa sabiedrība īsti nav ieinteresēta maksāt par plūdu apdraudēto teritoriju, kas parasti ir mazapdzīvota, savukārt plūdu apdraudēto teritoriju iedzīvotāji no saviem ienākumiem visbiežāk nevar nosegt pretplūdu pasākumu izmaksas šajās teritorijās.

Līdz ar to tradicionāli līdzekļi pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanai tiek finansēti no pašvaldības pamatbudžeta, kas veidojas no nodokļu maksājumiem (nekustamā īpašuma, tirdzniecības, ienākumu u.c.), citiem ieņēmumiem un valsts/pašvaldību ieņēmumu pārdales. Citiem vārdiem sakot, galu galā pretplūdu pasākumus tik un tā finansē iedzīvotāji, vai nu kā nodokļu maksātāji, vai nekustamā īpašuma īpašnieki, vai ūdens lietotāji, u.tml. atkarībā no piemērotajiem finansēšanas mehānismiem, kas nodokļu vai labuma guvēju maksājumu veidā nonāk valsts vai pašvaldību budžetā.

1.2.2 Maksājumi no pretplūdu pasākumu īstenošanas labuma guvējiem

Lai arī ir grūti definēt ieguvumus no pretplūdu pasākumiem, pie tam pastāv iespēja, ka tie netiek saņemti 100% apmērā, tomēr arī daļēji ieguvumi ļauj izvairīties no ienākumu vai īpašumu zaudējumiem, kas var rasties vai rodas plūdu laikā. Ņemot vērā iepriekš minēto, finansiālā līdzdalība no labuma guvējiem ir iespējama, pie nosacījuma, ka viņi apzinās ieguvumus (informatīvās kampaņas), un pēdējos gados arvien vairāk pretplūdu pasākumu finansēšanā tiek iesaistīta sabiedrība un parādās finansēšanas shēmu dažādība.

Atsevišķās valstīs pretplūdu pasākumu pārvaldības izmaksu segšanai tiek izmantoti finansēšanas modeļi, kuru pamatā ir maksājumi no tiešajiem un netiešajiem labuma guvējiem, t.sk.:

- **Maksājumi no ūdens lietotājiem** (piemēram, Francijas Agences de Bassin fonds savas ūdens resursu pārvaldības aktivitāšu izmaksas, t.sk. plūdu pārvaldību iekļauj ūdens lietotāju rēķinos, šos maksājumus sauc arī par „piesārņotāju nodokli”).
- **Papildus maksājums no nekustamā īpašuma īpašniekiem** (piemēram, Nīderlandes Ūdens padome, kas ir atbildīga par virszemes ūdeņu pārvaldi, t.sk. plūdu kontroli, izmaksas atgūst no nekustamā īpašuma īpašnieku maksājumiem, kas ir komplicēta nekustamā īpašuma nodoklim papildus maksājuma iekasēšanas sistēma dažādu infrastruktūras atbalsta sistēmu, t.sk. ūdens līmeņa/plūdu pārvaldības nodrošināšanai).
- **Iepriekš atrunātas iemaksas** no galvenajiem individuālajiem labuma guvējiem (piemēram, lieli zemes īpašnieki, nekustamā īpašuma attīstītāji, sporta kompleksi, rūpnīcas, spēkstacijas).
- **Ieejas biļetes un dalības maksas** no aprīkojuma un atrakciju izmantošanas. Atsevišķiem aktīviem, kas radīti plūdu riska pārraudzības ietvaros, ir rekreatīvi un tūrisma ieguvumi, kas var veidot pamatu ieejas un dalības maksas iekasēšanai no publikas, t.i., pastaigu takas, ūdens sports ūdenskrātuvēs, makšķerēšanas un medniecības atļaujas, airēšana kanālos.
- **Izmaksu dalīšana starp dažādiem finansēšanas avotiem.** Plūdu pārvaldība bieži vien ir nepieciešama gan spēkstaciju projektiem, gan upju baseinu apsaimniekošanai, gan mitrāju vides saglabāšanai u.c. Līdz ar to izmaksas var tikt dalītas starp šo sektoru budžetiem.

Lai izvērtētu, vai iepriekš aprakstītos finansēšanas modeļus pretplūdu pasākumu kapitālieguldījumu atgūšanai un pretplūdu pasākumu pārvaldīšanas izdevumu segšanai var attīstīt un piemērot arī Rīgas pretplūdu pasākumu īstenošanai, ir nepieciešams veikt atsevišķu padziļinātu pētījumu, iekļaujot izvērtējumā juridiski tiesiskos aspektus.

1.2.3 Publiskā un privātā partnerība (PPP)

PPP ir sadarbība starp publisko un privāto sektoru un to parasti piemēro gadījumos, kad publiskais sektors nevēlas iesaistītos objektus vai pakalpojumus privatizēt (grib paturēt tos savā kontrolē), bet to izveidošanai un uzturēšanai ir nepieciešamas specifiskas kompetences, kuras nav publiskā sektora rīcībā (it īpaši tas attiecas uz apsaimniekošanu).

Teorētiski Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumi var tikt īstenoti kā PPP projekts(i), piemēram, piemērojot DBFO (Projektē – Būvē – Finansē – Apsaimnieko) veidu, tādējādi nododot visus galvenos projekta īstenošanas riskus privātajam partnerim, t.sk. finansējuma piesaisti, un paātrinot projekta īstenošanu, tomēr ņemot vērā, ka pretplūdu pasākumu apsaimniekošanas izmaksas ir salīdzinoši nelielas un arī apsaimniekošanai nepieciešamās kompetences ir salīdzinoši vienkāršas, no finanšu viedokļa izdevīgāk ir piemērot tradicionālo publisko iepirkumu, kas ir piemērotāks būvniecības

projektiem ar nelielām apsaimniekošanas prasībām kā tas ir pretplūdu pasākumu gadījumā.

Pasaulē PPP modeļi pretplūdu pasākumu finansēšanai tiek piemēroti salīdzinoši reti. Piemēram, Lielbritānijā, kurā publiskās un privātās partnerības modeļi ir ļoti izplatīti dažādu publiskas infrastruktūras un pakalpojumu nodrošināšanai no 920 PPP projektiem, par kuriem informācija ir pieejama PPP projektu datu bāzē (<http://www.partnershipsuk.org.uk>), pretplūdu pasākumu nodrošināšanai tiek īstenoti tikai divi PPP projekti:

- **Pevensey Bay jūras aizsardzības projekts**, par kuru līgums tika noslēgts 2000.gadā starp Vides Aģentūru (Lielbritānijas centrālās valdības Vides, pārtikas un lauku lietu departamenta publiska pārvaldes institūcija) un konsorciju „Pevensey Coastal Defence” Ltd. uz 25 gadiem par kopējo līguma summu £ 35,4 miljoni, ir pasaulē pirmais PPP līgums plūdu novēršanas jomā. Jāatzīmē gan, ka šis ir jūras aizsardzības plāns plūdu novēršanai, kurš sevī ietver ikdienas infrastruktūras (koka viļņlauži, oļu uzbērums) uzturēšanas darbus 9 km garam jūras krasta posmam. Šis projekts ir unikāls ar to, ka pretplūdu pasākumu īstenošanai netiek izmantoti cieto materiālu inženiertehniskie risinājumi – betona aizsargsienas vai klintsbluķi, bet tā vietā tiek izmantoti smilts-oļu uzbērums un koka viļņlauži, kuru pareizai darbībai visbūtiskākais ir regulāri uzturēšanas darbi. Šī projekta īstenošana pasargā no plūdiem 17000 īpašumus, ceļus un dzelzceļa līnijas.
- **Broadlandas plūdu mazināšanas stratēģija** ir PPP projekts, kas tiek īstenots Norfolkas reģionā Lielbritānijā, teritorijā, kurā atrodas viens no nozīmīgākajiem Lielbritānijas nacionālajiem dabas parkiem (aptuveni 7000 ha platībā) un, kas ir būtiska lauksaimniecības un tūrisma teritorija un kurā atrodas aptuveni 1700 īpašumi. PPP līgums tika noslēgts 2001.gadā starp Vides Aģentūru (Lielbritānijas centrālās valdības Vides, pārtikas un lauku lietu departamenta publiska pārvaldes institūcija) un konsorciju „Broadland Environmental Services” Ltd. uz 20 gadiem. Tas ir komplekss projekts, kurš paredz ilgtermiņa pretplūdu aizsardzības uzturēšanas un uzlabošanas pasākumus, t.sk. darbības ārkārtas situācijā, stratēģijas izstrādi, kā arī projektēšanas un plānošanas darbus.

No iepriekš minētajiem PPP projektu īstenošanas piemēriem, šie finansēšanas modeļi tiek īstenoti gadījumos, kad būtiskākā PPP līguma sastāvdaļa ir pretplūdu pasākumu apsaimniekošana un uzturēšana.

1.2.4 Finansēšanas modeļu piemērošana Rīgas pretplūdu pasākumu plāna īstenošanai

Katras teritorijas detalizētu finansēšanas plānu ir iespējams sagatavot tikai pēc tam, kad būs zināmi visu iespējamo finansēšanas avotu nosacījumi (t.sk. ES Kohēzijas politikas finansējuma nosacījumi 2014.-2020.gada programmēšanas periodam), kā arī pēc katras teritorijas padziļinātas izpētes, sagatavojot multikritēriju analīzi, kuras rezultātā var mainīties pretplūdu pasākumu

risinājumu plāna prioritārā situācija, kā arī piemērojamais finansēšanas modelis, piemēram, gadījumā, ja konkrētā teritorija pieder privātpersonai.

Kamēr nav precīzi zināmi iespējamie finansēšanas avoti, izmaksu-ieguvumu analīzes rezultātā identificētos un pamatotos prioritāros pretplūdu pasākumus var īstenot tikai no pašvaldības vai valsts budžeta līdzekļiem. Pieņemot lēmumu īstenot kādu ko prioritārajiem pretplūdu pasākumiem no valsts vai pašvaldības budžeta, jāņem vērā, ka Latvija 2012.gadā uzņemas īstenot fiskālo politiku, kas paredz nepaaugstināt budžeta izdevumus ārpus prioritārajiem projektiem, līdz ar to līdzekļus valsts vai pašvaldības budžetā pretplūdu pasākumiem var rast tikai nozares ministrijas (VARAM) budžetā, pārdalot finansējumu no citiem pasākumiem.

Saskaņā ar veikto IIA, visi plūdu novēršanas pasākumi ir prioritizēti atbilstoši aprēķinātajam sociāli ekonomiskās analīzes ERR atdeves rādītājam katrai apakšteritorijai, līdz ar to šī pētījuma ietvaros IIA rezultāti būtu jāpieņem arī prioritāro pretplūdu pasākumus noteikšanai arī ierobežota pašvaldības budžeta apstākļos. Tomēr, maksimālai objektivitātei būtu ieteicams izvērtēt ne tikai ekonomiskos ieguvumus, bet veikt arī padziļinātas izpētes, sagatavojot multikritēriju analīzi, lai identificētu citus nemateriālos ieguvumus, kas netiek veikti šī pētījuma ietvaros, un kuras rezultātā var mainīties pretplūdu pasākumu risinājumu plāna prioritārā situācija, tādējādi precīzāk identificējot prioritāros pretplūdu pasākumu Rīgā, kuru īstenošana būtu nepieciešama arī ierobežota pašvaldības budžeta apstākļos.

Resursu mobilizācijas plāna apstiprināšana

Vadības komitejas vadītājs

Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Stratēģiskās vadības pārvaldes Stratēģiskās plānošanas nodaļas vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks

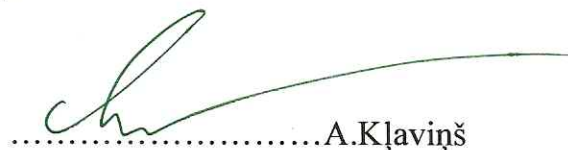

.....G.Ruskuls

Vadības komitejas loceklis

Rīgas domes izpilddirektors

.....J.Radzevičs

Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Vides pārvaldes priekšnieks, direktora vietnieks

.....A.Kļaviņš

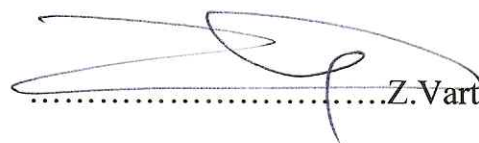
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija Telpiskās plānošanas departamenta direktore

.....I.Urtāne

Vides aizsardzības kluba viceprezidente

.....E.Kalniņa

Biedrība „Latvijas Teritoriālplānotāju asociācija”

.....Z.Varts

Vadības komitejas sekretārs

Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Life+ projekta vadītāja asistents

.....M.Krūmiņš